

(๒๒)

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลรัฐธรรมนูญ

คำสั่งที่ ๑๕/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๑๐/๒๕๔๕

วันที่ ๗ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๖ กรณีศาลปกครองกลางรับฟ้องคดีไว้พิจารณาและมีคำสั่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งระงับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง รวม ๕ จังหวัด ๑๔ เขตเลือกตั้ง ไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเป็นอย่างอื่น ขอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่

คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีคำร้องลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๕ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๖ สรุปข้อเท็จจริงตามคำร้อง และเอกสารประกอบคำร้อง ได้ว่า

นายโพธิพงษ์ บรรลือวงศ์ ผู้ฟ้องคดี ได้ฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี เป็นคดีหมายเลขดำที่ ๖๑๗/๒๕๔๕ และนายแพทย์ประมวล วีรุฒมเสน กับพวก ผู้ฟ้องคดี ได้ฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง เลขานุการคณะกรรมการการเลือกตั้ง และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี เป็นคดีหมายเลขดำที่ ๖๒๐/๒๕๔๕ ต่อศาลปกครองกลางว่า ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๕ และกำหนดให้มี

- ๒ -

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ คณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้จัดวางคูหาที่จะให้ประชาชนเข้าไปใช้สิทธิในการลงคะแนนอันมีลักษณะที่ทำให้บุคคลอื่นมองเห็นและสามารถที่จะรู้หรือคาดหมายได้ว่าผู้ฟ้องคดีและประชาชนผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งรายใด หรือใช้สิทธิไปในทางใด อันมีผลให้การใช้สิทธิของผู้ฟ้องคดีและประชาชนทั่วไป ไม่เป็นการลับ ซึ่งขัดต่อรัฐธรรมนูญและมีผลโดยตรงต่อการใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างอิสระเสรี การกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งกับพวก เกี่ยวกับการกำหนดรูปแบบการจัดคูหาเลือกตั้งทั่วราชอาณาจักร เป็นการกระทำโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายและมีลักษณะเป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบ ทำให้ผู้ฟ้องคดีและประชาชนผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งไม่สามารถใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๔ วรรคสาม มีผลให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งยกเลิกเพิกถอนการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ ยกเลิกเพิกถอนบันทึกข้อความและเอกสารของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง รวมทั้งมติที่ประชุมของคณะกรรมการการเลือกตั้งในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดคูหาเลือกตั้ง ยกเลิกเพิกถอนผลการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ ๑ จังหวัดนนทบุรี ทั้งนี้ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลปกครองกลางกำหนดวิธีการชั่วคราวในระหว่างการพิจารณา โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งระงับการดำเนินการใด ๆ อันเกี่ยวกับการนับคะแนนเลือกตั้ง การรายงานผลการเลือกตั้ง การรับรองและประกาศผลการเลือกตั้ง การรายงานผลการเลือกตั้งไปยังรัฐสภาไว้ก่อน จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งต่อไป

ศาลปกครองกลางพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีมีคำขอให้ศาลยกเลิกเพิกถอนการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ ซึ่งศาลเห็นว่าคำฟ้องมีมูล และโดยที่คณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นผู้ถูกฟ้องได้มีประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ให้มีการ

- ๓ -

เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งใหม่ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๔๕ และประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจังหวัดนครศรีธรรมราช เขตเลือกตั้งที่ ๒ ใหม่ ลงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๔๕ ให้มีการเลือกตั้งใหม่ รวม ๕ จังหวัด ๑๔ เขตเลือกตั้ง โดยให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งในวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๕ ซึ่งหากให้มีการเลือกตั้งตามประกาศทั้งสองฉบับดังกล่าวและต่อมาศาลเห็นว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ เป็นการเลือกตั้งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ก็จะมีผลกระทบถึงการเลือกตั้งตามประกาศดังกล่าวซึ่งเป็นการเลือกตั้งที่สืบเนื่องมาจากการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ ด้วย อันจะทำให้เกิดความเสียหายแก่งบประมาณแผ่นดิน ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ประชาชนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งและประเทศชาติโดยส่วนรวม มีเหตุจำเป็นเพียงพอและสมควรที่จะกำหนดมาตรการเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษา จึงมีคำสั่งให้ระงับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในจังหวัดชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต สงขลา และสุราษฎร์ธานี รวม ๕ จังหวัด ๑๔ เขตเลือกตั้ง ในวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๕ ตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งใหม่ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๔๕ และประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจังหวัดนครศรีธรรมราช เขตเลือกตั้งที่ ๒ ใหม่ ลงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๔๕ ไว้เป็นการชั่วคราว จนกว่าจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเป็นอย่างอื่น

คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า การจัดหาเลือกตั้งเป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ และมาตรา ๑๔๕ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๐ มิใช่อำนาจในทางปกครองหรือคำสั่งทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๕ อีกทั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ใช่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ ศาลปกครองจึงไม่มีอำนาจรับ

- ๔ -

ฟ้องของผู้ฟ้องคดีไว้พิจารณา การที่ศาลปกครองกลางได้รับฟ้องของผู้ฟ้องคดีไว้พิจารณาและมีคำสั่งให้ระงับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในจังหวัดชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต สงขลา และสุราษฎร์ธานี รวม ๘ จังหวัด ๑๔ เขตเลือกตั้ง ไว้เป็นการชั่วคราว จนกว่าจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเป็นอย่างอื่น มีผลกระทบต่อการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ได้ดำเนินการจัดการเลือกตั้งไปแล้ว และเป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า การที่ศาลปกครองกลางได้รับฟ้องคดีของผู้ฟ้องคดีไว้พิจารณา และมีคำสั่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งระงับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในจังหวัดชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต สงขลา และสุราษฎร์ธานี รวม ๘ จังหวัด ๑๔ เขตเลือกตั้ง ไว้เป็นการชั่วคราว จนกว่าจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเป็นอย่างอื่น นั้น ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มีมติให้รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย และได้สั่งรับคำชี้แจงของศาลปกครองกลางในฐานะผู้เกี่ยวข้องรวมไว้ในสำนวน ต่อมาเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ คดีจึงได้โอนมาอยู่ในอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ วรรคสี่

คดีอยู่ระหว่างพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ได้มีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ขึ้นไว้ให้ใช้แทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ โดยมาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง วรรคสาม และวรรคสี่ บัญญัติให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เป็นศาลรัฐธรรมนูญ และให้บทบัญญัติมาตรา ๓๕ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา

- ๕ -

ของศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใช้บังคับ โดยบรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไป ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้

อนึ่ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐ วรรคห้า บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยในระหว่างที่ยังมิได้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญได้ และศาลรัฐธรรมนูญได้ออกข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ขึ้นใช้บังคับ โดยประกาศราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป ซึ่งข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๒๓ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า คำร้องที่ได้ยื่นต่อศาล ก่อนที่ศาลมีคำวินิจฉัยหรือมีคำสั่ง ถ้าผู้ร้องตาย หรือมีการขอถอนคำร้อง หรือศาลเห็นว่าไม่เป็นประโยชน์แก่คดี ศาลอาจพิจารณาสั่งจำหน่ายคำร้องนั้นก็ได้

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ประเด็นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้พิจารณา วินิจฉัย มีมูลเหตุจากการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าการจัดคุหาเลือกตั้งเป็นอำนาจของ คณะกรรมการการเลือกตั้งตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๔๔ และมาตรา ๑๔๕ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการ การเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๐ มิใช่อำนาจในทางปกครองหรือคำสั่งทางปกครองตาม พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๕ และคณะกรรมการการเลือกตั้ง ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลตาม รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๖ ศาลปกครองจึงไม่มีอำนาจรับฟ้องของผู้ฟ้องคดีไว้พิจารณา ดังนั้น เมื่อ ปราบกฏว่าได้มีประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ ข้อ ๑ ให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ สิ้นสุดลง จึงเป็นเหตุให้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ และมาตรา ๑๔๕ ซึ่งเป็น บทบัญญัติที่คณะกรรมการการเลือกตั้งอ้างว่าเป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งใน การจัดคุหาเลือกตั้งโดยศาลปกครองไม่มีอำนาจรับฟ้องเกี่ยวกับการจัดคุหาเลือกตั้งไว้พิจารณา นั้น ไม่มี

- ๖ -

อยู่อีกต่อไป อีกทั้งศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๘/๒๕๔๘ วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ว่า การดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๘ จนถึงวันที่มีคำวินิจฉัย ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ อันเป็นเหตุแห่งการฟ้องคดีต่อศาลปกครองกลางซึ่งนำมาสู่มูลเหตุแห่งคำร้องนี้ ก็ได้สิ้นสุดไปแล้วด้วย ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๔ บัญญัติไว้ว่า “ในกรณีที่มีความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่าง ฯลฯ หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่มีศาล ตั้งแต่สององค์กรขึ้นไป ฯลฯ หรือองค์กรนั้นเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อทำการวินิจฉัย” จากบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีนัยให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญส่งเรื่องเข้าสู่การวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญได้เฉพาะเรื่องที่ขัดแย้งกับองค์กรอื่นซึ่งมีศาลต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัย แต่กรณีเรื่องที่พิพาทกันในคดีนี้เป็นเรื่องขัดแย้งกันระหว่างคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญกับศาลปกครอง จึงไม่ใช่คดีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้อีกต่อไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญดังกล่าว การพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้ของศาลรัฐธรรมนูญไม่ว่าจะเป็นประการใดก็ไม่เป็นประโยชน์อีกต่อไป

อาศัยเหตุผลดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งให้จำหน่ายคำร้องนี้ ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๒๓ วรรคหนึ่ง

(คำสั่งที่ ๑๕/๒๕๕๑)

(นายอัคราทร จุฬารัตน)

รองประธานศาลรัฐธรรมนูญ

(นายกิตติศักดิ์ กิติยวงษ์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายจรูญ หัตถกรรม)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายธานีศ เกศวพิทักษ์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายวิชัย ชื่นชมพูนุท)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายสมชาย พงษ์ชา)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ